

Edith Bakken Jensen

Født 1915 i Meråker

Gift med Alfred Jensen

To barn

Ryfylke folkehøgskule, hattemakerlære

Modist, butikkdame

Hun er en fargerik kvinne med mange interesser. Selv betegner hun seg som arbeidsnarkoman. Friluftsliv, sang og dans har vært viktige hobbyer. Hun innredet sitt eget modistatelier i hjemmet og har opptrådt med Sandnes Operakor i fremføringen av Tosca på Rogaland teater. Dessuten er Edith Bakken Jensen landets første kvinnelige visitor og har besøkt innsatte ved Åna fengsel.

DE FØRSTE ÅRENE

Jeg er trønder, født i Meråker. Da jeg var fem år gammel, flyttet vi til Follafoss i Verdal kommune. Der var det bare et tresliperi blant alle gårdene, og Follafoss kraftverk, der min far var maskinist. Bygden hadde skole, men ikke bedehus, og ikke kirke. Her bodde vi til jeg var tolv år. Det året ble det innskrenkninger på bedriften. Min far måtte se seg om etter ny jobb. Det følte omtrent skammelig å være arbeidsledig, husker at temaet ikke skulle omtales. Vi barna skulle ikke vite noe. I den perioden var det generelt vanskelig arbeidsmarked, nye stillinger vokste ikke på trær. Omsider ordnet det seg, far fikk maskinistjobb på smelteverket i Sauda, og hele familien flyttet dit.

SAUDAUNGDOM

Vi merket at vi var kommet til Vestlandet, både søstera mi og jeg. Her møtte vi kristent barnekor, barneforening og fem bedehus. Vi hadde ungdommelige, voksne foreldre som danset, jaktet, konkurrerte på ski og tok seg en pjoletter til jul. Den første tiden i Sauda bodde vi hos et eldre ektepar. De hadde plommer og epler i hagen, slikt hadde jeg aldri sett før. Vi sendte epler i kasser hjem til Trøndelag.

Familien fikk dyrke friluftslivet. Vi leide oss støl oppi fjellet. Da sa saudafolket: «Den galne trønderen skal bygge seg hytte på fjellet for kone og barn.» Vi bygget videre på glade barndomsminner om nikkere og niste i løypen. Jeg var sportsinteressert, rente slalåm, likte å konkurrere og vant små pokaler. Engang kom en kjent alpinjente fra Stavanger med det fineste utstyret

*Friluftsliv og slalåm var en stor interesse for Edith Bakken i ungdommen. Her sitter hun i bakken i Saudafjellene.
Fotografi: Privat eie, fotograf ukjent*

til konkurransebakken. Det hjalp ikke, jeg i mitt gamle utstyr vant rennet.

Jeg hadde lyst å gå videre på skole, men mulighetene satte grenser. Ikke hvert år var økonomien vår den beste. Fast realskole kom først til bygden da jeg var 18. Da hadde jeg ikke råd, måtte ut i arbeid. Min drøm var å bli danserinne. En hemmelig, urealistisk drøm. Det ble lite skole, desto mer har jeg hentet fra livets skole.

Selv ble jeg boende i Sauda til jeg var 30 år. Der traff jeg en ryfylking og opplevde forelskelse, giftermål og

barnefødsler. Sauda var kosmopolitisk. Jeg fødte mine barn på sykehuset der med mannen min til stede, og jeg har nok vært litt fremfusen. Menn på fødestuen var ikke vanlig for mer enn 70 år siden.

Jeg husker fra saudatiden at én i fattigstyret beundret en eldre som holdt seg så godt. Hvordan er det mulig? «Jeg ergrer meg aldri over andre», svarte den gamle. Dette hørte jeg i ungdommen, og det sitter enda.

SANDNES KALLER

I 1947 kom jeg og familien til Sandnes og har altså bodd her i byen langt over 60 år. Mannen min hadde teknisk utdannelse. Han kom til Sandnes Aducerverk, som det året flyttet inn i det store nybygget på Hana. Sandnes tok imot oss med åpne armer.

Her har vi alt: hav, fjell og strand, det beste utgangspunkt for et variert friluftsliv. Vi hadde båter, selv om jeg var redd for havet.

Vi var uten bil i mange år, vi kom oss ikke uten videre opp i fjellet. Slalåmaktiviteten gled ut.

MODIST

Etter hattelære og praksis både fra Oslo og Bergen hadde jeg lært meg modistyrket. I Sandnes var jeg hjemme med barna de første årene. Så modnet idéen seg, nemlig eget modistatelier hjemme. Det kunne jo samordnes med barn og husmorplikter. Det var nok mer tidkrevende enn tenkt. Vi skaffet oss hushjelp, og min mann sørget alltid for at hushjelpen fikk feriepenger. Jeg har hatt to hushjelpere som jeg har pyntet til brud. Det var morsomt. Alle brukte hatter på 1950- og

1960-tallet. Jeg hadde mange faste kunder, sydde nye hatter og sydde om gamle hatter. Du verden så mange hatter jeg har sydd. Min mor var fra Melbu i Vesterålen. Som ung kvinne pleide hun og venninnene å skrive til Paris etter hatter.

Fortsatt har jeg liggende noen eksemplarer av hattene mine. Tidligere var samlingen ganske omfattende, men hatter har blitt lånt ut og brukt i festlige lag gjennom mange år. Nå er samlingen noe slankere. Utover 1970-tallet var det merkbart at hatten forsvant fra motebildet. Samtidig følte jeg meg noe bundet av egen virksomhet i hjemmet. Etter en 20-årsperiode var tiden inne for å se seg om etter annen utfordring.

BUTIKKDAME PÅ ROGALAND FELLESSALG

Før jeg visste ordet av det, var jeg blitt butikkdame på Rogaland Fellessalg. Omtrent midt i Langgaten stod jeg og solgte kjøttvarer i 15-20 år, helt til de la ned. Det

I Sauda fant Edith sin ektemann, Alfred Jensen, som senere ble ansatt som ingeniør i Sandnes Aducerverk (SAV). Begge var glad i å gå tur i fjellet. Fotografi: Privat eie, fotograf ukjent

var like før jeg ble innhentet av pensjonsalderen. Men tenk, jeg lærte aldri å pakke inn, det hele gled så fort fra hverandre. Innpakningene mine skilte seg klart ut. Jeg slurver fortsatt med å pakke inn gaver. Her har jeg liggende ferdig håndarbeid som venter på papir.

Egentlig er det litt rart at jeg holdt ut så lenge bak en disk, men arbeidsplassen var så festlig at jeg tenkte aldri på å slutte. Det var heller ikke så mange alternative muligheter for meg, en voksen kvinne uten skoler. Som sagt, vi hadde det morsomt.

RØDE KORS BESØKSVENN

En av hobbyene har vært Røde Kors besøksvenn. Jeg har gått 30 år som besøksvenn på sykehus. Sykehusvisittene gikk alltid til Sandnes sykehus. Den bygningen ble jeg godt kjent med. Etter hvert utvidet jeg området og kan i tillegg se tilbake på 15 år som fengselsbesøker. Vi ble skolert, gikk først på kurs og lærte.

Det var rart første gang jeg ble låst inn på en celle som visitor på Åna. Det var da blitt vanlig fengsel. Jeg var en voksen kvinne og var den gang landets første kvinnelige visitor. Omtrent hver 14. dag tok jeg turen dit. Vi hadde lov til å ha med mat til den innsatte, for eksempel varme wienerbrød. Det var populært. Denne hobbyen hadde jeg til jeg nærmet meg 70 år. Jeg har aldri vært for fengselstraff, og dette besøksengasjementet mitt ble en berikelse.

Før dette hadde jeg fungert som domsmann i retten i mange år. Jeg synes det gikk igjen at straffen ble fengsel for små forseelser, som for meg innlysende burde vært samfunnsstraff.

KOR

Én av de første vi ble kjent med i Sandnes, var musikeren Sigurd Oftedal. Han inviterte oss begge med i kor, blanda kor. Sigurd Oftedal hørte til de musikalske Oftedølene. Han var sønn av Rasmus, en av de sju brødrene Oftedal som var dyktige smeder og ivrige musikere. Sigurd hadde arbeidsplassen sin i familiebedriften Brødrene Oftedal Mekaniske Verksted. Han var ikke smed, men tok seg av kontorarbeidet. Den store hobben hans var musikk, det kan jeg bekrefte. Vi sang på engelsk og på italiensk. Det var så hyggelig, og vi kor-medlemmer ble kjent med hverandre og samlet oss rundt i hjemmene.

En gang annonserte Sandnes Operakor etter amatører. Det var 14 dagers innøving med operakoret før tre Tosca-forestillinger på Rogaland teater. Jeg meldte meg på. En dame fra Sandnes var i teatersalen under oppføringen. Hun hvisket til venninnen: «Ser du det sama som eg, fru Jensen fra Fellessen?» Nå har hun passert 90 år, men opplevelsen sitter. Det gjorde nok inntrykk å se at fru Jensen mestret mer enn kjøtt.

Jeg har i veldig mange år sunget i kor, barnekor, ungdomskor, blandakor, damekor og operakor. De siste årene har jeg holdt meg til blandakor på Tronesenteret, et veldig bra tilbud, til stor glede for mange av oss. Nylig døde dirigenten, vår avholdte Julius. Nå er det mer usikkert om det finnes noen som kan erstatte han. Stemmene våre blir samtidig stadig mer brystne. Vi har hatt vår beste tid, nå er det sangforening, med pianist, men uten dirigent. Jeg har stemme fremdeles. Det er ikke så om å gjøre å gå rundt i kirker og opptre,

men heller til andre eldresentre, der er kanskje kravene litt mindre. Alle i koret er pensjonister, men yngre enn meg. Mange kjører bil, dermed er det lett for koret å ta seg frem.

Jeg har hatt mange flotte, spennende venninner. Noen ganger har jeg tredd kvinner og kvinneskjebner nedover hodet på mannen min, alt han har tålt! Jeg er blitt eldre og mange av venninnene er gått bort.

GLAD I Å LESE, DANSE OG SYNGE

Jeg liker bøker om spennende mennesker, har nettopp lest bøkene til Mia Berner og Per Fugelli. Han er menneskelig og sosial, nå med boken «Danse med døden». For kort tid siden sendte jeg en liten artikkel til Stavanger Aftenblad:

Min venn, bokhyllen.

Om alt svikter i min høye alder, så svikter ikke bokhyllen. Den er alltid overfylt. Det har vært store utskiftninger, men det er alltid en stamme som står igjen.

Det er litt spennende å lete etter en bok, og en dag fant jeg en som var utgitt i 1940. Boken var skrevet av Eva Ørn. Jeg fikk den av min mor, og jeg husker at det var en dristig bok, til den tiden å være. Hovedpersonen var lærerinne, og boken het «Tenk om jeg giftet meg med presten». Hun giftet seg ikke, men fikk barn med ham, og allikevel fortsatte hun som lærerinne. Det som forbauset meg når jeg leste den på ny, var at likelønn for mann og kvinne var på tale også for 70 år siden. Det er aktuelt fortsatt.

Jeg leter etter bøker jeg vil lese om igjen. Mens jeg leter, ser jeg at de står der, Bjørneboe, Johan Borgen, Falkberget med flere. Å ha dem der er noe trygt. Det min-

En liten omsorgsleilighet setter begrensninger, også for bokhyllen, men de kjæreste bøkene er med. I øverste hylle står pokaler fra slalåmbakken.

ner meg om hva jeg har lest, og hva jeg likte. Bokhyllen er min gode venn, tross sitt rot og mange forskjellige bøker.

(Stavanger Aftenblad 03.06.2010)

Jeg har vært glad i å danse. Nå har jeg dårlige knær og går til fysioterapeut hver mandag for å bli god i beina. Da mannen min og jeg hadde passert 75 år dro vi sammen med venner til Buøy på swingkurs. Vi danset, svettet og lærte. Det var gøy. Jeg elsket swing. Vi var glad i sang og musikk i barndomshjemmet. Nå begrenses engasjementet for meg til gammeldans og koret på Tronessenteret.

BREVSKRIVER

Fra jeg var småpike skrev jeg mange, lange brev til tanter, senere til barna. Skrivelysten sitter der inne enda.

Mens jeg sitter og funderer i min lille stue, kommer tankene. Det hender jeg sender tankene videre til Stavanger Aftenblad.

Ville jeg være en humle?

Jeg er over 94 år og sitter på min terrasse på eldresenteret. Deilig vær, og jeg nyter min frokost. Så oppdager jeg en humle som flyr fra blomst til blomst i min lille terrassehage. Den virker så bekymringsløs, og jeg tenkte: «Ville jeg vært en humle? Og hvorfor ble jeg ikke det?» Den var så pen i sin gule og brune fløyelsprakt. Har humler hjerne, og hva tenker de? Lever de bare for å spise og formere seg? Har de ansvar som oss, bare i mindre målestokk?

Vi er lenge barn, på godt eller vondt. Skole, kjærester, ekteskap, barn osv. Vi må ha jobb, hus, barn og alt som er status. Her jeg sitter i dag, synes jeg det virker veldig travelt. Var det vanskelig, kanskje, til sine tider?

Ville jeg heller vært en humle? Eller firfirsle for den del? De har vel òg sin måte å leve livet på, om enn i annen målestokk. Jeg så en gang et teaterstykke som het «Insektsliv». Der var en bille som trillet på en gjødselklump hele dagen, kanskje hele livet? Der var også flere døgnfluer, altså et døgn fra fødsel til død. De virket lykkelige og morsomme. Men som med oss mennesker, ikke alle levde opp, og noen ble syke etc., men livet deres var et døgn.

Hvorfor ble jeg menneske med hjerne, tanker, gleder og sorger? Vi er vel de mest avanserte? Og jeg tenker «Hvordan vil vi være om noen millioner av år?» Ville jeg heller vært en humle? Eller en døgnflue? Her jeg sitter og følger humlens flukt er jeg glad for den jeg er. Og har heller ikke noe valg.

Søsteren min og jeg levde tett sammen i barndommen og ungdommen. Vi likte friluftsliv og fart. Hun var vakrest, og jeg husker hun suste i vei på egen Harley-Davidson. Som livsledsager valgte hun en predikant. Dette kom til å prege livet hennes videre. Det tette samholdet som en gang var mellom oss søstre, ble etter hvert fjernere.

Edith og søsteren var bestevenner i ungdommen. Her står Edith på skuldrene hennes. Fotografi: Privat eie, fotograf ukjent

ALDERDOM

Vi fikk flytte inn i leilighet på Tronessenteret for 15 år siden, da hadde min mann sviktende helse. Han døde i år 2000. Mannen min og jeg var veldig forskjellige, men fant felles interesser i politikk, friluftsliv og musikk, og så var vi veldig glad i hverandre. De siste årene han levde, ble det mange sykehusopphold. Jeg reiste daglig på besøk, hadde bil den gangen, men du verden så sliten jeg kunne bli. En dag tenkte jeg, dette klarer du ikke, dette klarer du ikke. Men jeg kom meg gjennom de vanskelige dagene òg. Jeg kjørte bil til jeg var 92 år. Da solgte jeg den til en god venninne.

Jeg har vært arbeidsnarkoman og er det fremdeles. Personalet her er veldig bra. De gjør så godt de kan. På senteret her har vi bl. a. arbeidsstue og litteraturgruppe. Men jeg må innrømme at jeg misunner mennene, som har fått etablert «Karatreffet» med foredrag, som de driver her på senteret.

Ungene mine vil så gjerne ha meg med til fjellgården i Trøndelag, gården som sønnen har overtatt og restaurert videre på. Der er jeg så kjent, har opp gjennom årene hatt utrolig flotte opplevelser, dyrket friluftsliv, hatt gode samtaler med familie, slekt og ikke minst venner. Nå er det nok. Jeg kan ikke lenger bade i vannet, hoppe på steinene jeg kjenner så godt. Sånn er det, det er ikke mer å slikke. De får greie seg uten meg. Det som var vakker natur, er blitt vanskelig terreng. Jeg har nok med mitt lille rede på eldresenteret.

Ungene bor ikke her. De har til tider hatt omtrent hele verden som arbeidsplass. Det gleder meg stort at de fikk seg utdanning og har benyttet seg av mulig-

En stolt oldemor med sitt yngste oldebarn, Eline.

heter. De kan være langt unna, men er utrolig oppmerksomme og ringer meg stort sett daglig, begge to.

Det er ikke kjekt å bli gammel, for det er ikke et morsomt liv. Jeg savner teater og musikk, men pleier få med meg Operakafé i Kulturhuset.

Jeg liker ikke den siste jobben jeg skal gjøre, for den må jeg gjøre selv. Jeg har nok vært sterk og dominerende. Om jeg ikke skulle våkne i morgen, så har jeg ikke en uvenn, ikke noe uoppgjort.

Etterordet må ikke være at jeg var flink til å bake og strikke, selv om det er riktig. Det er ikke spennende nok. Kanskje «Var glad i å danse, lese og synge».